

2022-09-22

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KFKS 2022-00538

Kommunstyrelsen

Remiss – Arlanda flygplats – en plan för framtiden (DS 2022:11)

Yttrande till Infrastrukturdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande i enlighet med bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 22 september 2022.

Sammanfattning

Nacka kommun har givits tillfälle att yttra sig över Regeringskansliets (genom Infrastrukturdepartementet) remiss av betänkandet *Arlanda flygplats – en plan för framtiden (DS 2022:11)*. Remissen ska besvaras senast den 31 oktober 2022. Målet med betänkandet är att ta fram en plan för utveckling och utökning av Arlanda flygplats inklusive miljö tillstånd, för att säkra tillräcklig flygkapacitet i Stockholmsområdet baserat på tillförlitliga prognoser.

Utredaren konstaterar att både Sverige som helhet och Stockholmsregionen är beroende av väl fungerande internationella relationer och en god internationell tillgänglighet. Flyget spelar en viktig roll genom snabba transporter som överbryggar långa fysiska avstånd och Sverige hålls ihop nationellt av ett nav för flygtrafiken i Stockholm.

En viktig faktor för utvecklingen av Arlanda flygplats är framtiden för Bromma flygplats. Utredaren har därför utgått från tidigare utredning, *Bromma flygplats – underlag för avveckling av drift och verksamhet (DS 2021:25)*, och menar att regeringen måste tydliggöra hur de ser på Bromma flygplats. Nacka kommun har yttrat sig om detta tidigare och föreslog att flera grundläggande frågor behöver vara lösta innan avveckling av Bromma kan ske. Det behöver bland annat säkerställas att Arlanda flygplats får en god tillgänglighet gällande marktransporter. Kommunen delar också utredarens förslag att det är angeläget att Arlanda kan erbjuda ett smidigt och effektivt passagerarflöde för över-dagen-resenärer.

I övrigt har flera av de åtgärder som utredaren föreslår bäring på klimatfrågan såsom en ”Arlandaförhandling” för förbättrad samordning mellan bostadsbyggande, transportinfrastruktur och kollektivtrafik - likt tidigare Sverigeförhandlingen, liksom att en flygbränslekommission tillsätts för att redovisa konkreta åtgärder kring svensk storskalig produktion av fossilfritt flygbränsle för att nå klimatmålen.

Ärendet

Regeringskansliet genom Infrastrukturdepartementet har bjudit in Nacka kommun att yttra sig över betänkandet *Arlanda flygplats – en plan för framtiden (DS 2022:11)*. Remissvaren ska ha kommit in till Infrastrukturdepartementet senast den 31 oktober 2022. Ärendet hanteras av kommunstyrelsens arbetsutskott. Ett yttrande föreslås därefter antas av kommunstyrelsen.

Bakgrund

Statsrådet Tomas Eneroth beslutade den 15 februari 2022 att tillkalla en så kallad bokstavsutredare med uppdrag att ta fram en plan för Arlanda flygplats framtida utveckling. Betänkandet *Arlanda flygplats – en plan för framtiden (DS 2022:11)* är utredarens redovisning av sitt uppdrag. I remissen vill regeringen ha synpunkter på förslagen och bedömningarna i rapporten.

Flygkapaciteten i stockholmregionen har diskuterats och analyserats i flera utredningar under många års tid. 2014 utreddes förutsättningarna för en nedläggning av Bromma flygplats, 2017 presenterade regeringen en flygstrategi och under 2021 togs ett underlag fram för avveckling av Bromma flygplats.

Utredarens uppdrag

Utredaren har haft i uppdrag att ta fram en plan för utveckling och utökning av Arlanda flygplats, inklusive miljö tillstånd, för att säkra tillräcklig flygkapacitet i Stockholmsområdet baserat på tillförlitliga prognoser. Utgångspunkterna i arbetet har varit politiska ramar i form av de *transportpolitiska målen*, det vill säga att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. De *klimatpolitiska målen* att växthusgasutsläppen från inrikes transporter ska minska med 70% senast 2030 jämfört med 2010. De *näringslivspolitiska målen* om att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Samt *regeringens flygstrategi* där de lyfter prioriteringar som är viktiga för flyget både på kort och lång sikt. Ett fokusområde handlar om att stärka Arlanda som nav och storflygplats.

I den här utredningen liksom i den tidigare skrivelsen, *Bromma flygplats – underlag för avveckling av drift och verksamhet (DS 2021:25, Nackas yttrande KFKS 2021/937)*, har de långsiktiga effekterna av Coronapandemin varit svåra att bedöma. Utredaren konstaterar att Coronapandemin sannolikt kommer att få långvariga effekter på flygtrafiken i Sverige och tidigast om fem år bedömer branschaktörer att flygmarknaden återhämtat sig till de efterfrågenivåer som rådde före pandemin. Men om detta kommer ske beror också på hur andra företeelser och trender utvecklas, till exempel kriget i Ukraina.

Utredarens huvudsakliga förslag till åtgärder

Utredaren föreslår i betänkandet åtgärder som berör såväl Arlanda flygplats och luftrummet som åtgärder för transport- och energiförsörjning till Arlanda flygplats. Nedan nämns främst de förslag som bedöms vara relevanta för Nacka kommun:

Åtgärder för att förstärka kapaciteten

- Swedavia AB bör intensifiera arbetet med att minska ledtiderna för passagerare vid Arlanda flygplats, inte minst för passagerare som reser över dagen.
- Regeringen bör, för det fallet Swedavia ansöker om ett nytt miljötillstånd för verksamheten vid Arlanda flygplats, förbehålla sig rätten att pröva tillåtligheten för verksamheten. Arlanda flygplats har en särställning i det svenska flygplatssystemet och är av nationellt intresse. Endast regeringen kan åstadkomma en allsidig prövning med en sammanvägning av bland annat miljöskyddsmässiga, arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska synpunkter.
- Utöver nuvarande flyglinjer med allmän trafikplikt, bör regeringen även peka ut kommersiella flyglinjer, men samhällsviktiga inrikes flyglinjer, där rimliga transportalternativ kommer att saknas om flygtrafiken skulle upphöra.
- Swedavia bör i den fortsatta utvecklingen av Arlanda flygplats ta hänsyn till ett förändrat klimat. Flygplatsen bör anpassas för att klara av klimatförändringar och ökade väderrelaterade problem, som annars kan förorsaka reducerad kapacitet.

Åtgärder kopplat till transport- och infrastruktur försörjning till och från Arlanda flygplats:

- Regeringen bör ta initiativ till en Arlandaförhandling under 2023. I förhandlingen bör berörda kommuner och regioner, Swedavia och Trafikverket delta. Inriktningen för förhandlingen bör vara att lägga grunden för byggande av ny infrastruktur, bättre kollektiva transporter, ökat bostadsbyggande och en större arbetsmarknad.
- Regeringen bör initiera en förhandling med A-Train med inriktningen att sänka avgifterna för de passagerare som använder snabbtåget Arlanda Express.

Åtgärder för energiförsörjning av Arlanda flygplats och flygtrafiken vid flygplatsen

- Bromma flygplats bör från och med 1 januari 2030 enbart användas för fossilfritt flyg. Bromma flygplats skulle därmed bli en av världens första helt fossilfria flygplatser. Bromma flygplats bör därefter stängas senast den 1 januari 2035.

Åtgärder för styrning av Swedavia och markområdet vid Bromma flygplats

- Regeringen bör tydliggöra sin syn på framtiden för Bromma flygplats, kopplat till frågan om nationellt basutbud av flygplatser, samt använda sin ägarstyrning av Swedavia för att tydliggöra inriktningen för det som regeringen förväntar sig ska ske.

Åtgärder utifrån ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv

- Regeringen bör ge ett gemensamt till flera myndigheter, bland annat Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsberedskap (MSB), att tillsammans med berörda aktörer analysera behovet av tillgänglighet och redundans i ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv för luftfart och flygplatser i Stockholmsområdet.

Förslag till yttrande

I huvudsak vill Nacka kommun lämna följande synpunkter på remissbetänkandet:

Nacka kommun instämmer i att utvecklingen av Arlanda är nödvändig för stockholmsregionens och landets utveckling. Kommunen delar i huvudsak utredarens slutsatser. Överflyttningen av funktioner från Bromma till Arlanda, förutsatt att beslut tas om att Bromma ska avvecklas, bör ske i sådan takt och med hänsyn till flygets behov och förutsättningar samt näringslivets behov. Den föreslagna Arlandaförhandlingen bör beakta balansen mellan företag och arbetsplatser i hela regionen samt tillgängligheten till Arlanda är god även från den södra regionhalvan.

Vid en överflyttning av inrikesflyg från Bromma till Arlanda är det därför viktigt att Arlanda görs så attraktivt som möjligt för den kundgrupp som i dag föredrar Bromma. Det gäller även att nuvarande stationsavgifter vid Arlanda utjämnas för kollektivtrafikresor jämfört med Bromma.

Ekonomiska konsekvenser

Beslut om att anta förslag till yttrande innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut bedöms inte innebära några särskilda konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

1. Förslag till yttrande, Enheten för strategisk stadsutveckling 2022-09-22
2. Remissmissiv, Infrastrukturdepartementet
3. Arlanda flygplats – en plan för framtiden (DS 2022:11)
Infrastrukturdepartementet

Charlotte Persson
Enhetschef
Enheten för strategisk stadsutveckling

Henrik Svensson
Översiktsplanerare
Enheten för strategisk stadsutveckling